

БОГДАНОВА Оксана Валеріївна, старший викладач-інструктор з мовної підготовки, циклової комісії з вивчення іноземних мов, Навчальний центр імені Василя Вишиваного (військова частина 3007 Національної гвардії України) (м. Золочів, Україна)

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ

У сучасних умовах глобалізації, розвитку інформаційного суспільства та військово-політичних викликів особливого значення набуває питання формування професійної мовної компетентності здобувачів освіти. Для військовослужбовців володіння іноземною мовою, насамперед англійською, є не лише інструментом професійного спілкування, а й засобом інтеграції у міжнародне військове співтовариство, підвищення рівня оперативної взаємосумісності та особистої конкурентоспроможності [2].

Сучасні тенденції у сфері мовної освіти орієнтовані на компетентнісний підхід, який передбачає розвиток не лише лінгвістичних знань, а й уміння використовувати їх у реальних професійних ситуаціях [1]. В умовах військового освітнього середовища цей підхід реалізується через інтеграцію комунікативних, ситуативних та проектних методів навчання, а також через активне залучення здобувачів освіти до симуляцій, рольових ігор та навчальних місій, максимально наближених до умов реальної служби.

Одним із ключових сучасних підходів є комунікативно-орієнтоване навчання, що сприяє розвитку мовної активності, впевненості у спілкуванні та формуванню міжкультурної компетентності [1]. Воно особливо ефективне у військовому середовищі, де спілкування часто відбувається у стресових чи нестандартних умовах, а від чіткості комунікації може залежати успішність виконання завдання.

Не менш важливим є предметно-мовний інтегрований підхід (CLIL — Content and Language Integrated Learning), який передбачає вивчення мови через професійно орієнтований контент [2]. Наприклад, під час занять з англійської мови курсанти можуть працювати з автентичними військовими документами, стандартними операційними процедурами, брифінгами чи звітами НАТО. Такий підхід дозволяє одночасно розвивати мовні навички та професійне мислення.

Суттєве місце у формуванні професійної мовної компетентності займають інноваційні освітні технології. Зокрема, використання цифрових платформ Kahoot!, Quizlet, Wordwall, Moodle, Edmodo сприяє гейміфікації навчального процесу, активізує пізнавальну діяльність здобувачів освіти та формує позитивну мотивацію до опанування іноземної мови [2].

Інтерактивні тести в Kahoot! дозволяють проводити змагання між курсантами в реальному часі, що підсилює елемент змагальності й допомагає швидко

перевірити засвоєння лексико-граматичного матеріалу. Платформа Quizlet ефективна для опрацювання військової термінології через картки та тести, які сприяють розвитку довготривалої пам'яті та автоматизації лексичних навичок.

Інструменти Wordwall забезпечують створення різноманітних інтерактивних вправ — від кросвордів до завдань на співставлення команд і військових звань. Використання системи дистанційного навчання Moodle дає можливість викладачеві організувати навчальний контент, контролювати успішність курсантів і підтримувати індивідуальну траєкторію навчання. А платформа Edmodo сприяє налагодженню ефективної комунікації між викладачем і здобувачами освіти, створенню спільнот для обговорення актуальних тем, зокрема міжнародного військового співробітництва або миротворчих операцій.

Таким чином, поєднання гейміфікації, цифрових ресурсів і професійно орієнтованих завдань забезпечує не лише формування мовної компетентності, а й розвиток критичного мислення, навичок командної взаємодії та готовності до комунікації в реальних умовах військової служби. Використання технологій доповненої та віртуальної реальності (VR) відкриває нові можливості для практичного засвоєння іншомовних навичок у симульованих професійних ситуаціях [3]. Наприклад, VR-тренажери дозволяють проводити мовні тренування у віртуальних командних пунктах, на полі бою чи під час міжнародних операцій, що розвиває навички командної взаємодії англійською мовою.

Інноваційним напрямом сучасної освіти є також використання штучного інтелекту (AI). Мовні моделі, такі як ChatGPT, Grammarly, Call Annie, дають змогу персоналізувати навчання, забезпечити миттєвий зворотний зв'язок, а також формувати адаптивні траєкторії розвитку мовної компетентності [3]. Для військових слухачів це особливо актуально, оскільки дозволяє тренувати мовлення поза межами аудиторії, повторювати матеріал у власному темпі та відпрацьовувати комунікативні сценарії, характерні для професійного середовища.

Значну роль у формуванні професійної мовної компетентності відіграє змішане навчання, що поєднує традиційні аудиторні заняття з онлайн-компонентом [1]. Такий формат дозволяє раціонально використовувати навчальний час, розширювати можливості самостійної роботи курсантів, розвивати їхню відповідальність і самодисципліну.

Не менш важливим є застосування проектних технологій, у межах яких здобувачі освіти виконують комунікативні завдання, що мають практичну цінність: створення презентацій, інструкцій, радіопереговорів, аналіз військових ситуацій тощо [2]. Ці види діяльності сприяють формуванню навичок критичного мислення, командної роботи та професійного мовлення.

Викладач у сучасній парадигмі освіти виступає не лише джерелом знань, а й фасилітатором, який організовує навчальний процес, підтримує мотивацію, координує самостійну діяльність здобувачів. Важливо, щоб педагог володів цифровою грамотністю, умів використовувати інноваційні інструменти та створювати навчальне середовище, орієнтоване на розвиток автономії учня [3].

Таким чином, формування професійної мовної компетентності військових

фахівців потребує системного підходу, який поєднує інноваційні технології, інтерактивні методи та орієнтацію на реальні професійні завдання. Застосування сучасних цифрових ресурсів, технологій доповненої та віртуальної реальності, штучного інтелекту, гейміфікації та змішаного навчання сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, розвитку критичного мислення, креативності та комунікативної впевненості [1; 3].

Розвиток професійної мовної компетентності у військовому освітньому середовищі має стратегічне значення для підготовки висококваліфікованих фахівців. Сучасні підходи й інноваційні технології дають змогу формувати не лише мовні навички, а й ключові компетентності, необхідні для ефективного виконання службових обов'язків у міжнародному контексті. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення адаптивних навчальних платформ для військових навчальних закладів, інтеграція штучного інтелекту та аналізу даних у процес мовної підготовки [2].

Список використаних джерел

1. Дудик П. М. Інноваційні технології у формуванні іншомовної компетентності військовослужбовців. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2022. № 3. С. 112–118.
2. Щербань Н. В. Цифровізація навчального процесу як чинник підвищення ефективності мовної підготовки. *Освіта та педагогічна наука*. 2023. № 4(180). С. 65–70.
3. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume. Strasbourg: Council of Europe Publishing, pp. 217–223, 2020.